

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну

Повна назва навчальної дисципліни	Досвід ЄС щодо захисту персональних даних у кіберпросторі
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Сумський державний університет
Повна назва структурного підрозділу	юридичний факультет. Кафедра кримінально-правових дисциплін та судочинства
Розробник(и)	Думчиков Михайло Олександрович, Бондаренко Ольга Сергіївна, Уткіна Марина Сергіївна, Ободяк Віктор Корнелійович
Рівень вищої освіти	Перший рівень вищої освіти, НРК – 6 рівень, QF-LLL – 6 рівень, FQ-EHEA – перший цикл
Семестр вивчення навчальної дисципліни	16 тижнів протягом 5-го семестру
Обсяг навчальної дисципліни	Обсяг становить 5 кред. ЄКТС, 150 год. Для денної форми навчання 48 год. становить контактна робота з викладачем (24 год. лекцій, 24 год. практичних занять), 102 год. становить самостійна робота.
Мова викладання	Українська

2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Статус дисципліни	Вибіркова навчальна дисципліна для освітньої програми "Право"
Передумови для вивчення дисципліни	Теорія держави та права, ІТ - право, цивільне право, цивільний процес, кримінальне право
Додаткові умови	Додаткові умови відсутні
Обмеження	Обмеження відсутні

3. Мета навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є формування у студентів вищої освіти теоретичних знань та практичних навичок у роботі з персональними даними. Основна мета - розвивати культуру поведінки з даними у професійній діяльності, а також розуміння правових режимів інформації, пов'язаної з персональними даними. Студентам вимагається продемонструвати знання сутності та змісту права на приватність, основних стандартів ЄС та Ради Європи у сфері захисту персональних даних, а також поняття "персональні дані" та їх видів.

Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Загальна частина

Тема 1. Основні аспекти правового врегулювання відносин, пов'язаних із обробкою персональних даних.   Становлення інституту захисту персональних даних. Правові засади та стандарти захисту персональних даних в Європейському Союзі.
Тема 2. Зміст ключових термінів у сфері захисту персональних даних.   Сутність, зміст та види персональних даних. Обробка та знеособлення персональних даних. Поняття «володілець та розпорядник персональних даних». Головні аспекти концепції персональних даних.
Тема 3. Принципи захисту персональних даних закріплені в законодавстві ЄС.   Поняття та зміст принципів захисту та обробки персональних даних. Принципи законності, чесності та прозорості обробки персональних даних. Принцип безпеки та ефективного захисту персональних даних. Принцип підзвітності персональних даних. Принцип обмеження зберігання. Принцип цілісності та безпеки. Принцип справедливої обробки персональних даних. Принципи адекватності, відповідності та ненадмірності персональних даних.
Тема 4. Правила європейського права про захист персональних даних.   Правила щодо законної обробки персональних даних. Правила щодо безпеки обробки персональних даних. Правила щодо підзвітності та сприяння відповідності персональних даних.
Тема 5. Суб'єкти правовідносин у сфері захисту персональних даних та їх основні права: впровадження досвіду ЄС в Україні.   Види суб'єктів правовідносин, пов'язаних із персональними даними. Права суб'єктів персональних даних в ЄС. Обмеження дії прав суб'єкта персональних даних в умовах воєнного стану.
Тема 6. Права суб'єктів персональних даних відповідно до GDPR.   Право бути поінформованим. Право на виправлення. Право на видалення даних. Право на обмеження обробки. Право на мобільність даних. Право на заперечення. Право на подання скарги до контролюючого органу. Право на ефективний засіб судового захисту.
Модуль 2. Особлива частина
Тема 7. Інституційний примус як інструмент захисту персональних даних.   Захист персональних даних, який здійснюється поліцією та органами кримінальної юстиції. Захист даних у правоохоронних органах. Юридична відповідальність за порушення законодавства про захист персональних даних.
Тема 8. Окремі види персональних даних та правила їх захисту.   Персональні дані у інформаційно-телекомунікаційних системах. Персональні дані про працевлаштування. Персональні дані в сфері охорони здоров'я. Персональні дані у фінансовій та банківській сферах.
Тема 9. Порядок організації процесу обробки та захисту персональних даних.   Система управління захистом даних. Політика приватності. Обов'язки та відповідальність контролера, оператора щодо захисту персональних даних

Тема 10. Захист персональних даних у контексті діяльності державних інституцій.

Нова система захисту даних для установ ЄС. Особливості захисту персональних даних інституціями ЄС. Особливості користування персональними даними, що були надані державним інституціям. Важливість захисту персональних даних у процесі електронного урядування.

Тема 11. Виклики сучасності в сфері захисту персональних даних.

Значення Big Data та блокчейн у захисті персональних даних. Оцінка переваг та ризиків великих даних. Кіберзлочинність як основна проблема захисту персональних даних. Webs 2.0 та 3.0: соціальні мережі та інтернет речей. Вплив цифровізації та діджиталізації на захист персональних даних.

Тема 12. Кіберзлочинність, як сучасний виклик захисту персональних даних.

Законодавство з питань регулювання та встановлення кримінальної відповідальності за кіберзлочини. Основні види кіберзлочинів в сфері захисту персональних даних. Кримінальна та адміністративна відповідальність за порушення у сфері захисту персональних даних. Кібератаки на інформаційно-телекомунікаційну інфраструктуру держави, як один з видів кібертероризму.

4. Очікувані результати навчання навчальної дисципліни

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе:

PH1	Аналізувати основні загрози в сфері захисту персональних даних у кіберпросторі та визначати ефективні шляхи їх вирішення
PH2	Визначати та аналізувати ключові виклики у сфері захисту персональних даних в кіберпросторі
PH3	Розроблювати ефективні стратегії та методи захисту персональних даних у кіберпросторі відповідно до вимог ЄС
PH4	Аналізувати процедури ефективності заходів захисту персональних даних у кіберпросторі та виявлення шляхів їх покращення

7. Роль освітнього компонента у формуванні соціальних навичок

Загальні компетентності та соціальні навички, формування яких забезпечує навчальна дисципліна:

CH1	Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
CH2	Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
CH3	Здатність аналізувати, оцінювати та об'єктивно інтерпретувати інформацію, робити обґрунтовані судження та вирішувати складні проблеми шляхом логічного обґрунтування та прийняття рішень на основі доказів (критичне мислення)
CH4	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
CH5	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

8. Види навчальних занять

Тема 1. Основні аспекти правового врегулювання відносин, пов'язаних із обробкою персональних даних.

Лк1 Становлення інституту захисту персональних даних. Правові засади та стандарти захисту персональних даних в Європейському Союзі.
Пр1 Становлення інституту захисту персональних даних. Правові засади та стандарти захисту персональних даних в Європейському Союзі.
Тема 2. Зміст ключових термінів у сфері захисту персональних даних.
Лк2 Сутність, зміст та види персональних даних. Обробка та знеособлення персональних даних. Поняття «володілець та розпорядник персональних даних». Головні аспекти концепції персональних даних.
Пр2 Сутність, зміст та види персональних даних. Обробка та знеособлення персональних даних. Поняття «володілець та розпорядник персональних даних». Головні аспекти концепції персональних даних.
Тема 3. Принципи захисту персональних даних закріплені в законодавстві ЄС.
Лк3 Поняття та зміст принципів захисту та обробки персональних даних. Принципи законності, чесності та прозорості обробки персональних даних. Принцип безпеки та ефективного захисту персональних даних. Принцип підзвітності персональних даних. Принцип обмеження зберігання. Принцип цілісності та безпеки. Принцип справедливої обробки персональних даних. Принципи адекватності, відповідності та ненадмірності персональних даних.
Пр3 Поняття та зміст принципів захисту та обробки персональних даних. Принципи законності, чесності та прозорості обробки персональних даних. Принцип безпеки та ефективного захисту персональних даних. Принцип підзвітності персональних даних. Принцип обмеження зберігання. Принцип цілісності та безпеки. Принцип справедливої обробки персональних даних. Принципи адекватності, відповідності та ненадмірності персональних даних.
Тема 4. Правила європейського права про захист персональних даних.
Лк4 Правила щодо законної обробки персональних даних. Правила щодо безпеки обробки персональних даних. Правила щодо підзвітності та сприяння відповідності персональних даних.
Пр4 Правила щодо законної обробки персональних даних. Правила щодо безпеки обробки персональних даних. Правила щодо підзвітності та сприяння відповідності персональних даних.
Тема 5. Суб'єкти правовідносин у сфері захисту персональних даних та їх основні

права: впровадження досвіду ЄС в Україні.

Лк5 Види суб'єктів правовідносин, пов'язаних із персональними даними. Права суб'єктів персональних даних в ЄС. Обмеження дії прав суб'єкта персональних даних в умовах воєнного стану.
Пр5 Види суб'єктів правовідносин, пов'язаних із персональними даними. Права суб'єктів персональних даних в ЄС. Обмеження дії прав суб'єкта персональних даних в умовах воєнного стану.
Тема 6. Права суб'єктів персональних даних відповідно до GDPR.
Лк6 Право бути поінформованим. Право на виправлення. Право на видалення даних. Право на обмеження обробки. Право на мобільність даних. Право на заперечення. Право на подання скарги до контролюючого органу. Право на ефективний засіб судового захисту.
Пр6 Право бути поінформованим. Право на виправлення. Право на видалення даних. Право на обмеження обробки. Право на мобільність даних. Право на заперечення. Право на подання скарги до контролюючого органу. Право на ефективний засіб судового захисту.
Тема 7. Інституційний примус як інструмент захисту персональних даних.
Лк7 Захист персональних даних, який здійснюється поліцією та органами кримінальної юстиції. Захист даних у правоохоронних органах. Юридична відповідальність за порушення законодавства про захист персональних даних.
Пр7 Захист персональних даних, який здійснюється поліцією та органами кримінальної юстиції. Захист даних у правоохоронних органах. Юридична відповідальність за порушення законодавства про захист персональних даних.
Тема 8. Окремі види персональних даних та правила їх захисту.
Лк8 Персональні дані у інформаційно-телекомунікаційних системах. Персональні дані про працевлаштування. Персональні дані в сфері охорони здоров'я. Персональні дані у фінансовій та банківській сферах.
Пр8 Персональні дані у інформаційно-телекомунікаційних системах. Персональні дані про працевлаштування. Персональні дані в сфері охорони здоров'я. Персональні дані у фінансовій та банківській сферах.
Тема 9. Порядок організації процесу обробки та захисту персональних даних.

Лк9 Система управління захистом даних. Політика приватності. Обов'язки та відповідальність контролера, оператора щодо захисту персональних даних.

Пр9 Система управління захистом даних. Політика приватності. Обов'язки та відповідальність контролера, оператора щодо захисту персональних даних.

Тема 10. Захист персональних даних у контексті діяльності державних інституцій.

Лк10 Нова система захисту даних для установ ЄС. Особливості захисту персональних даних інституціями ЄС. Особливості користування персональними даними, що були надані державним інституціям. Важливість захисту персональних даних у процесі електронного урядування.

Пр10 Нова система захисту даних для установ ЄС. Особливості захисту персональних даних інституціями ЄС. Особливості користування персональними даними, що були надані державним інституціям. Важливість захисту персональних даних у процесі електронного урядування.

Тема 11. Виклики сучасності в сфері захисту персональних даних.

Лк11 Значення Big Data та блокчейн у захисті персональних даних. Оцінка переваг та ризиків великих даних. Кіберзлочинність як основна проблема захисту персональних даних. Webs 2.0 та 3.0: соціальні мережі та інтернет речей. Вплив цифровізації та діджиталізації на захист персональних даних.

Пр11 Значення Big Data та блокчейн у захисті персональних даних. Оцінка переваг та ризиків великих даних. Кіберзлочинність як основна проблема захисту персональних даних. Webs 2.0 та 3.0: соціальні мережі та інтернет речей. Вплив цифровізації та діджиталізації на захист персональних даних.

Тема 12. Кіберзлочинність, як сучасний виклик захисту персональних даних.

Лк12 Законодавство з питань регулювання та встановлення кримінальної відповідальності за кіберзлочини. Основні види кіберзлочинів в сфері захисту персональних даних. Кримінальна та адміністративна відповідальність за порушення у сфері захисту персональних даних. Кібератаки на інформаційно-телекомунікаційну інфраструктуру держави, як один з видів кібертероризму.

Пр12 Законодавство з питань регулювання та встановлення кримінальної відповідальності за кіберзлочини. Основні види кіберзлочинів в сфері захисту персональних даних. Кримінальна та адміністративна відповідальність за порушення у сфері захисту персональних даних. Кібератаки на інформаційно-телекомунікаційну інфраструктуру держави, як один з видів кібертероризму.

9. Стратегія викладання та навчання

9.1 Методи викладання та навчання

Дисципліна передбачає навчання через:

МН1	Лекційне навчання
МН2	Практикоорієнтоване навчання
МН3	Командно-орієнтоване навчання (TBL)
МН4	Самостійне навчання

Лекційний матеріал містить основні положення права інноваційної діяльності та доповнюються практичними заняттями, що обов'язково включають у себе опитування студентів, що надають можливість застосовувати теоретичні знання на практичних прикладах. Практико-орієнтоване навчання передбачає застосування законодавства у сфері регулювання інновацій. Самостійному навчанню сприятиме підготовка до лекцій, практичних занять, а також робота в невеликих групах для підготовки презентацій, що будуть представлені іншим групам, а потім проаналізовані та обговорені. Навички комунікації формуються за допомогою участі в груповій роботі та участі в дискусіях (дебатах, переговорах), креативність формується за допомогою застосування методу мозкового штурму та виконання творчих завдань, навички лідерства формуються за допомогою використання технології командного навчання (TBL - Team-based learning) та участі в конкурсах, олімпіадах, наукових симпозиумах тощо.

Загальні компетентності: 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. 2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні. 3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

9.2 Види навчальної діяльності

НД1	Виконання практичних завдань
НД2	Інтерактивні лекції
НД3	Виконання групового практичного завдання
НД4	Створення та презентація матеріалу із використанням освітніх платформ (з конкретизацією назви платформи);

10. Методи та критерії оцінювання

10.1. Критерії оцінювання

Визначення	Чотирибальна національна шкала оцінювання	Рейтингова бальна шкала оцінювання
Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	$90 \leq RD \leq 100$
Вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	$82 \leq RD < 89$
Загалом правильна робота з певною кількістю помилок	4 (добре)	$74 \leq RD < 81$
Непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	$64 \leq RD < 73$

Виконання задовольняє мінімальним критеріям	3 (задовільно)	$60 \leq RD < 63$
Можливе повторне складання	2 (незадовільно)	$35 \leq RD < 59$
Необхідний повторний курс з навчальної дисципліни	2 (незадовільно)	$0 \leq RD < 34$

10.2 Методи поточного формативного оцінювання

	Характеристика	Дедлайн, тижні	Зворотний зв'язок
МФО1 Дискусії у фокус-групах	Дискусії під час лекцій.	16	Коментарі викладача.
МФО2 Експрес-тестування	Здійснюється на платформі МІХ.	12	Коментарі викладача.
МФО3 Опитування та усні коментарі викладача за його результатами	Опитування під час практичного заняття.	16	Коментарі викладача.
МФО4 Захист презентацій та рефератів	Створення та представлення матеріалу за обраною темою у вигляді презентації та її захист	8	Коментарі викладача.
МФО5 Розв'язування ситуаційних завдань	Ігрові суди з цивільного та господарського права	7	Коментарі викладача.

10.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання

	Характеристика	Дедлайн, тижні	Зворотний зв'язок
МСО1 Виконання групового проєкта (підготовка, презентація, захист)	Підготовка на основі запропонованих тем.	8	коментарі викладача.
МСО2 Виконання індивідуального дослідницького проєкта (підготовка, презентація, захист)	їх публічний захист.	12	коментарі викладача.

МСО3 Огляд ЗМІ	Огляд засобів масової інформації з питань врегулювання інноваційної діяльності відповідно до теми лекції	16	коментарі викладача.
МСО4 Оцінювання письмових робіт	Виконання практичних кейсів.	16	коментарі викладача.

Контрольні заходи:

		Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Можливість перекладання з метою підвищення оцінки
5 семестр		100 балів		
МСО1. Виконання групового проєкта (підготовка, презентація, захист)		28		
	2x14	28	3	Ні
МСО2. Виконання індивідуального дослідницького проєкта (підготовка, презентація, захист)		28		
		28	9	Ні
МСО3. Огляд ЗМІ		12		
	12x1	12	Не передбачено	Ні
МСО4. Оцінювання письмових робіт		32		
	8x4	32	Не передбачено	Ні

Оцінювання протягом семестру проводиться у формі усних та письмових опитувань, підготовки есе, індивідуальних презентацій та колективних дискусій. Всі роботи повинні бути виконані самостійно. Індивідуальні завдання, схожі між собою, будуть відхилені.

11. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

11.1 Засоби навчання

ЗН1	Інформаційно-комунікаційні системи
ЗН2	Бібліотечні фонди
ЗН3	Комп'ютери, комп'ютерні системи та мережі
ЗН4	Програмне забезпечення (для підтримки дистанційного навчання, Інтернет-опитування, віртуальних лабораторій, віртуальних пацієнтів, для створення комп'ютерної графіки, моделювання тощо та ін.)
ЗН5	Телекомунікаційні мережі

11.2 Інформаційне та навчально-методичне забезпечення

Основна література	
1	М. Бем, І. Городський. Захист персональних даних: правове регулювання та практичні аспекти: науково-практичний посібник. — «К.І.С.», 2021. С. 161.
2	Розслідування злочинів, пов'язаних з незаконним розповсюдженням у мережі Інтернет недійсного контенту провайдерами програмних послуг та Інтернет провайдерами : метод. рек. / [О. М. Стрільців, О. С. Тарасенко, І. Р. Курилін та ін.]. Київ, 2019. 44 с
3	Finklea K. Identity Theft: Trends and Issues– US Congress: Congressional Research Service, 2020. URL: https://cutt.ly/SeRG4qQ
4	Адамов О. С., Хаханов В. І., Чумаченко С. В., Абдуллаєв В. Г. Блокчейн інфраструктура для захисту кіберсистем. Радиоелектроника и информатика. 2018. № 4. С. 64–85.
Допоміжна література	
1	Резолюція Європейського Парламенту від 14 березня 2017 р. про значення великих даних для основних прав: приватності, захисту персональних даних, недискримінації, безпеки та правозастосування (2016/2225 (INI)).
2	Рада Європи, Консультативний Комітет Конвенції 108, Рекомендації щодо захисту фізичних осіб стосовно обробки персональних даних у світі Великих даних, від 23 січня 2017 р.
3	Рішення Суду ЄС, С-201/14, «Смаранда Бара та інші проти Національного фонду медичного страхування та інших» (Smaranda Bara and Others v. Casa Națională de Asigurări de Sănătate and Others), від 1 жовтня 2015р, пп. 28–46.
4	Convention 108+ (Convention for the protection of individuals with regard to the processing of personal data) of 18th May, 2018. URL: https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/plmrep/COMMITTEES/LIBE/DV/2018/09-10/Convention_108_EN.pdf (Date of request: 01.01.2024).
5	Про захист персональних даних : Закон України від 23.04.2021 р. №2297-VI. Урядовий кур'єр. 2010. 7 лип. (№ 122).
6	Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2016/679 про захист фізичних осіб у зв'язку з опрацюванням персональних даних і про вільний рух таких даних, та про скасування Директиви 95/46/ЄС (Загальний регламент про захист даних) від 27 квітня 2016 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_008-16#Text (дата звернення 23.05.2021 р.).
7	Рішення Суду ЄС, С-131/12, «“Google Spain SL”, “Google Inc.” проти Іспанського агентства захисту даних (AEPD) та Маріо Костеха Гонсалеса» (Google Spain SL, Google Inc. v. Agencia Española de Protección de Datos (AEPD), Mario Costeja González), [ВП], від 13 травня 2014 р.